

Пану Миколі Мартиненко
Голові Комітету Верховної Ради України з питань
паливно-енергетичного комплексу,
ядерної політики та ядерної безпеки

Київ, 10 вересня 2013 року

Стосовно спільних коментарів до проекту Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» (реєстр № 0916)

Шановний пане Мартиненко,

Ми дуже вдячні Вам за те, що 6 серпня 2013 року Ви надіслали нам доопрацьований примірник проекту Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» (реєстр. № 0916), який нижче згадується як «проект Закону».

Ми цінуємо намагання українських законотворців стосовно прийняття цього закону, метою якого є наблизити ринок електричної енергії України до зовнішніх ринків електричної енергії, підвищити конкуренцію та стимулювати інвестиції в цей сектор. В проекті Закону передбачений широкий механізм ринку електричної енергії, встановлюється правова основа ринку двосторонніх договорів і балансуючого ринку (РДЦБР) електричної енергії шляхом визначення всіх компонентів РДЦБР, включаючи перехідні і регулятивні заходи.

Наша група фахівців ретельно проаналізувала проект Закону і хотіла би визнати більш широкий підхід, що використовувався робочою групою в розділах цього проекту Закону, відображаючи чіткішу структуру. У проекті Закону адекватно визначаються основні елементи і суб'єкти моделі РДЦБР, який може бути практично реалізований за умови доцільного прийняття другорядних нормативно-правових актів. Ми також схвально сприймаємо факт встановлення кінцевої дати і організаційної структури для ринкового запровадження і переходу, а також той факт, що у проекті Закону містяться положення стосовно інтеграції в ринковий механізм виробників електроенергії, виробленої на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії.

У той ж самий час, ми бажаємо підкреслити деякі питання, що мають бути вирішені, які потребують Вашої уваги і уваги членів робочої групи, як от:

1. Заходи щодо розрахунків

У проекті Закону передбачається продовження системи транзитних рахунків, що означає, що більшість учасників ринку матимуть доступ до своїх фінансових ресурсів лише після того, як алгоритм регулятора дозволить їх переказ на звичайні поточні рахунки. Було би важливо посилити положення стосовно прозорості системи моніторингу та незалежного аудиту цих заходів і.

можливо, передбачити для учасників ринку, які завжди виконують свої платіжні зобов'язання, положення щодо можливості відмови приймати у цьому участь.

2. Фонд врегулювання вартісного дисбалансу

Фонд здійснює перерозподіл коштів між суб'єктами ринку: певних правових публічних мотивів, якими є перехресне субсидування приватних домогосподарств, платежі для розвитку виробництва електроенергії з використанням альтернативних джерел енергії та комбінованого виробництва електричної та теплової енергії. Однак, передбачена система означає, що для покриття вищезазначеного перерозподілу виробники електроенергії, що виробляється на АЕС та ГЕС, повинні отримувати достатній дохід на оптовому ринку (тобто, у різних сегментах РДДБР). У проекті Закону зазначається, що при проведенні операцій на оптовому ринку оператори атомних та гідроелектростанцій мають враховувати як свої власні закonné витрати, так і рівень необхідних трансфертних платежів. Однак, незрозуміло, як це буде реалізовано на практиці, враховуючи, що рівень необхідних трансфертних платежів зарання не відомий. Ця система може створити викривлення конкуренції у різних сегментах РДДБР, оскільки всі виробники електроенергії адаптують свою поведінку. Один можливий результат може полягати в тому, що ціни на ринку двосторонніх договорів будуть підвищені з метою забезпечення гарантованого прибутку АЕС та ГЕС і, неминуче, додаткового прибутку для ТЕЦ. З іншої сторони, агресивне зменшення цін виробниками теплової енергії може означати, що оператори АЕС та ГЕС будуть боротись за отримання достатніх коштів для покриття своїх власних витрат та необхідних трансфертних платежів. Кращим способом адміністрування підтримуючих платежів, що практикується у багатьох країнах, є розглядання цих платежів в якості надбавок до роздрібних цін, таким чином уникаючи викривлення поведінки на оптовому ринку. У випадку, якщо Україна має намір запровадити передбачену систему Фонду, ми глибоко переконані, що важливо перш за все зрозуміти, які мають бути враховані наслідки для конкуренції на оптовому ринку. Необхідно передбачити систему, яка попереджає поступове збільшення цін, що прискорюється, та гарантує доходи для операторів атомних і гідроелектростанцій. Крім того, непростим завданням є розрахунок та балансування декількох потоків трансфертних платежів у рамках єдиного Фонду. Було би надзвичайно необхідним додати детальні положення, що стосуються принципів та методів адміністрування, платіжного розрахунку та балансування Фонду, а також положення, що забезпечують прозору звітність і аудит.

3. Регулятивні втручання

У проекті Закону зберігаються певні регулятивні обмеження (ліміти) щодо здатності учасників ринку вільно продавати та купувати електроенергію в різних ринкових сегментах. Важливо визначити, чи необхідні такі апріорні обмеження, чи можливо буде достатнім передбачити регулятивні заходи, якщо цього потребує ринок. У будь-якому випадку, необхідно чітко визначити наміри регулятивних заходів, а також всі принципи і методи встановлення цих лімітів.

4. Перехресне субсидування

У проекті Закону передбачається продовження регулювання цін на електроенергію для приватних домогосподарств. У ньому припускається, що такі ціни можуть багато років (до 2030 року) залишатись нижчими за ринкові, і в рамках Фонду передбачається механізм перехресного субсидування. Однак, будь-яке перехресне субсидування є викривленням якого треба уникати. Обраний метод трансфертних платежів матиме наслідки не лише для роздрібного, але й також для оптового ринку. Було б важливим скоротити період перехресного субсидування та передбачити ліцний план і графік скорочення перехресного субсидування приватних домогосподарств у період з 2017 та кінцевою датою. Крім того, у перехідних положеннях має міститись чіткий графік і методи усунення інших видів перехресного субсидування, які на даний час все ще існують, до запровадження ринку в 2017 році. Це є важливим, оскільки невирішені питання перехресного субсидування не будуть стояти на заваді запровадження ринку у 2017 році (не пізніше).

5. Інвестиції в певні нові та/або модернізовані потужності

У проекті Закону передбачені інвестиції у нові та/або модернізовані потужності в рамках спеціальних послуг із забезпечення резервів нової та/або модернізованої генеруючої потужності, що функціонують додатково до звичайних резервів першого, другого чи третього рівня. Забезпечення достатніх потужностей є актуальною проблемою на будь-якому ринку; однак, запропонована система не є ясною в частині намірів, масштабу та взаємодії з іншими організаційними складовими ринку. У її теперішньому вигляді вона може забезпечувати несправедливі переваги певним учасникам ринку та викривляти ринок електричної енергії. Було б доцільним вивчити необхідність існування окремого механізму генеруючих потужностей в Україні (яким міг би бути ринок електрогенеруючих потужностей, зобов'язання щодо забезпечення надійності чи інші системи). Тим часом, в Закон можна було би включити більш відкриті положення щодо можливого запровадження механізму електрогенеруючих потужностей, а спеціальні послуги з забезпечення резервів виключити чи обмежити чітко визначеними випадками (наприклад, для продовження платежів в інвестиційні складові).

6. Комбіноване виробництво електричної та теплової енергії

У проекті закону передбачена підтримка комбінованого виробництва електричної та теплової енергії на ринку. Тим не менш, було б краще визначити види електростанцій, які отримують переваги, а також обмежити підтримку лише для високоефективного комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, як це вимагається законодавством ЄС.

7. Реєстрація та дозволи для установок, що виробляють електричну енергію

З метою забезпечення відповідності із законодавством ЄС, необхідно переглянути положення, що стосуються авторизації установок, які виробляють електричну енергію, через «Реєстрацію» чи «Надання дозволу», з метою

забезпечення легшого доступу до ринку для установок, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, та когенераційних установок.

Ми зробили більш детальний огляд в Аналізі проекту Закону «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», що до дається до цього листа у вигляді Додатку І.

Ще раз хочемо подякувати Вам за можливість надання коментарів стосовно проекту Закону. Ми сподіваємося, що Ви зможете включити вищезазначені рекомендації до Законопроекту для вирішення незавершених питань. Швидке схвалення переглянутого проекту Закону, включаючи дані рекомендації, буде для України великим кроком уперед на шляху створення нової моделі конкурентного ринку електричної енергії.

Ми сподіваємося на продовження співпраці з Вами та з Вашою командою та готові надати подальшу допомогу з метою покращення цього закону.

З повагою,

Посольство Сполучених
Штатів Америки в Україні

Світового банку

Джеффри Р. Пайетта
Посол

Чімяо Фан
Директор Світового
банку у справах
України, Білорусі та
Молдови

Копії: його Високоповажності, Сергію Арбузову, першому Віце-прем'єр
міністру України, Кабінет Міністрів України
його Високоповажності Ігорю Прасолову, міністру, Міністерство
економічного розвитку та торгівлі України
його Високоповажності Едуарду Ставицькому, міністру,
Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
пану Анатолію Максюті, першому заступнику міністра, Міністерство
економічного розвитку та торгівлі України
пану Андрію Бондаренко, заступнику міністра, Міністерство
енергетики та вугільної промисловості України
пану Сергію Тітенко, голові НКРЕ
пану Френку Хеемскерку, виконавчому директору, Світовий банк
пану Роману Жуковському, заступнику виконавчого директора,
Світовий банк